

ALMAN ÇOBAN KÖPEĞİ ÜRETİMİ

ERHAN SOLAK

2025

patirakya.com.tr

ALMAN ÇOBAN KÖPEĞİ ÜRETİMİ

Alman Çoban Köpeği (Alman Kurdu) üretimi, ırkın standartlarını korumayı, sağlıklarını ve karakter özelliklerini geliştirmeyi amaçlayan **bilinçli ve seçici bir süreçtir**. "En ince ayrıntısına kadar" anlatmak gerekirse, bu süreç genellikle aşağıdaki temel aşamaları ve dikkat edilmesi gereken noktaları içerir.

Üretimin Temel Aşamaları

1. Üretim Amacının Belirlenmesi ve Standartlara Uygunluk

Üretimdeki temel hedef, **uluslararası ırk standartlarına (özellikle SV ve WUSV kriterlerine)** azami düzeyde uygun, sağlıklı ve iyi huylu yavrular yetiştirmektir.

- **İrk Standartları (Anatomi ve Karakter):** Köpeğin fiziksel yapısının (kasa yapısı, sırt çizgisi, kafa tipi, diş yapısı vb.) ve karakterinin (cesaret, bağlılık, itaatkârlık, sinir sağlamlığı) standartlara uygunluğu değerlendirilir.
- **Kan Hattı Seçimi:** Üretimde kullanılacak damızlıkların (dişi ve erkek) soy ağaçları (şecere) incelenir. Başarılı ve sağlıklı atalardan gelen, belirli özellikleri taşıyan kan hatları tercih edilir.
- **Fonksiyonel Hedef:** Üretim, gösteri (show line) veya çalışma (working line) amaçlı olabilir. Bu amaç, damızlık seçimini doğrudan etkiler.

2. Damızlık (Ebeveyn) Seçimi ve Hazırlığı

Üretimin en kritik aşamasıdır; anne ve baba adaylarının çok dikkatli seçilmesi gerekir.

Sağlık Kontrolleri (Vazgeçilmez Kriterler)

- **Kalça ve Dirsek Displazisi (HD/ED):** Alman Çoban Köpeklerinde yaygın bir sorundur. Çiftleşme için seçilen her iki ebeveynin de yetkili veteriner hekim veya kurumlar tarafından bu açıdan sorunsuz (iyi veya normal derece) olduğuna dair resmi bir raporu olmalıdır.
- **Genetik Hastalık Taramaları:** MDR1, dejeneratif miyelopati (DM) gibi ırka özgü genetik hastalıklar için testler yapılır.
- **Fiziksel Muayene:** Genel sağlık durumu, aşıları ve parazit tedavileri tam olmalıdır.

Karakter ve Eğitim Kontrolleri

- **Karakter Testleri:** Ebeveynlerin sinir sağlamlığı, cesareti, itaatkârlığı ve dürtüleri test edilir. WUSV/SV sisteminde bu, **Körung (damızlık onayı)** veya **Zuchtauglichkeitsprüfung (üretim yeterlilik testi)** gibi zorunlu sınavlarla belgelenir.
- **Eğitim Derecesi:** Köpeklerin temel itaat ve koruma eğitimlerinde (örn. BH, IPO/IGP dereceleri) başarılı olması beklenir.

Şecere (Pedigree) ve Onay

- Damızlıkların safkan olduğunu gösteren, en az üç jenerasyonu detaylı olarak gösteren resmi şecere belgeleri (KIF, VDH, AKC vb. onaylı) olmalıdır.

- Üretim için, ırk dernekleri (Türkiye'de ACKİSD gibi) tarafından verilen **üretim onayı** belgesine sahip olmak profesyonel bir üretim için şarttır.

3. Eşleştirme (Çiftleşme)

- **Uygunluk Değerlendirmesi:** Seçilen erkek ve dişi köpeklerin, birbirlerinin zayıf yönlerini kapatacak ve güçlü yönlerini birleştirecek şekilde eşleştirilmesi esastır. (Örn: Dişinin sırtı hafif düşükse, sırt yapısı çok iyi olan bir erkek seçilir.)
- **Zamanlama:** Dişi köpeğin kızgınlık (östrus) döneminde, doğru zamanda çiftleşmenin sağlanması için veteriner hekim gözetiminde **progesteron testi** yapılır. Bu test, en uygun dölleme gününü belirler.
- **Çiftleşme:** Genellikle 1-2 gün arayla iki başarılı çiftleşme hedeflenir.

4. Gebelik, Doğum ve Yavru Bakımı

Gebelik (Yaklaşık 63 Gün)

- **Bakım:** Anne adayının beslenmesi gebeliğin son yarısında protein ve enerji açısından zengin, yüksek kaliteli mamalarla desteklenmelidir.
- **Veteriner Kontrolü:** Gebeliğin 25-30. günlerinde ultrason, 55. günlerinde ise doğum sayısını tahmin etmek için röntgen çekilebilir.

Doğum (Wurflager)

- **Hazırlık:** Doğum yapılacak alan (doğum kutusu - *Wurflager*) hijyenik, sıcak (25-28°C) ve sessiz olmalıdır.
- **Doğum:** Doğum süreci takip edilir ve herhangi bir komplikasyonda hemen veteriner hekime başvurulur.

Yavru Bakımı ve Sosyalleştirme

- **İlk Kontroller:** Yavrular doğar doğmaz nefes alıp almadıkları kontrol edilir. Anne, plasentayı ve kordonu doğal olarak temizler.
- **Kimliklendirme:** Yavrulara deri altı mikroçip takılır ve resmi bir veteriner hekim tarafından sağlık karneleri oluşturulur.
- **Aşılama ve Parazit Tedavisi:** 2, 4, 6 ve 8. haftalarda iç ve dış parazit uygulamaları ile uygun yaşta aşı protokolleri başlatılır.
- **Sosyalleştirme:** En önemli aşamadır. Yavruların 3-16. haftalar arasında farklı seslere, kokulara, yüzeylere, insanlara (yaşlı, çocuk vb.) ve diğer hayvanlara kontrollü bir şekilde maruz bırakılması, onların sağlıklı bir karaktere sahip olmaları için hayati önem taşır.

5. Kayıt ve Sahiplendirme

- **Kayıt ve Şecere:** Üretim, ırk derneğine ve Köpek Irkları ve Kinoloji Federasyonu'na (KIF) bildirilir. Yavrular, ırk standartlarına uygunluklarının ve sağlık durumlarının teyit edilmesi sonrası **şecere belgesi (pedigree)** almaya hak kazanır.
- **Sahiplendirme:** Yavrular genellikle 8-12 haftalık olduktan sonra, yeni ailelerine sağlıklı ve sosyalleşmiş bir şekilde teslim edilir.

KIZGINLIK DÖNEMİ

Kızgınlık dönemi, dişi köpeklerin üreme döngüsünün (seksüel siklus) çiftleşmeye hazır olduğu, hormonal ve fiziksel değişimlerin yaşandığı evresidir. Bu döngüye genel olarak **Östrus Siklusu** denir ve dört ana aşamadan oluşur.

İstenen "Kızgınlık dönemi" terimi genellikle döngünün tamamını veya çiftleşmeye izin verilen evreyi (Östrus) ifade eder.

Köpeklerde Östrus (Kızgınlık) Siklusu Evreleri

Köpekler, mevsimden bağımsız olarak, ortalama **6 ila 12 ayda bir** kızgınlık dönemine girerler. Tüm döngü yaklaşık 4-10 ay sürer. Kızgınlık dönemi ortalama **3 hafta (18-21 gün)** sürer ve dört aşamaya ayrılır:

1. Proöstrus (Hazırlık Evresi)

- **Süre:** Ortalama **9 gün** (4 ila 17 gün arasında değişebilir).
- **Hormonal Durum:** Östrojen seviyeleri yükselir.
- **Fiziksel Belirtiler:**
  - **Vulvada şişme** ve büyüme görülür.
  - **Kanlı vajinal akıntı** başlar.
- **Davranış:** Dişi köpek, idrar yoluyla erkek köpekleri çeken **feromonlar** salgılar, ancak bu aşamada **çiftleşmeyi kabul etmez** ve erkek köpeklere karşı direnç gösterir.

2. Östrus (Çiftleşme/Kabul Evresi)

- **Süre:** Ortalama **9 gün** (4 ila 21 gün arasında değişebilir).
- **Hormonal Durum:** Östrojen seviyesi hızla düşerken **Progesteron** seviyesi artmaya başlar. **Ovulasyon (yumurtlama)** bu aşamanın başlangıcından 2-4 gün sonra gerçekleşir.
- **Fiziksel Belirtiler:**
  - Kanlı akıntı **azalır** ve rengi saman sarısı veya pembeye döner.
  - Vulva şiş kalır.
- **Davranış:** Bu, dışının **çiftleşmeyi kabul ettiği** dönemdir. Erkek köpeklere yaklaşır, kuyruğunu yana atarak veya havaya kaldırarak çiftleşmeye hazır olduğunu belli eder. **Çiftleşme için en uygun zaman** genellikle Progesteron testi ile kesinleştirilse de, Östrus döneminin ortasıdır.

3. Diöstrus (Metöstrus - Sonrası Evre)

- **Süre:** Yaklaşık **60-90 gün**.
- **Hormonal Durum:** **Progesteron** seviyesi, gebelik olsun ya da olmasın, yükselir ve sonra yavaşça düşer. Bu hormonal durum, **yalancı gebeliğe** neden olabilir.
- **Davranış:** Dişi köpek çiftleşmeyi kesinlikle **reddeder**. Eğer gebelik olduysa bu dönem yavruların geliştiği süredir.

4. Anöstrus (Dinlenme Evresi)

- **Süre:** Yaklaşık **4 ila 7 ay** (ortalama 120 gün).

- **Hormonal Durum:** Üreme organları dinlenme durumundadır. Hormonal aktivite düşüktür.
- **Davranış:** Dişi köpek cinsel olarak **pasiftir** ve bir sonraki Proöstrus dönemine hazırlanır.

⚠ Önemli Notlar

- **Başlangıç Yaşı:** Dişi köpekler, ırklarına bağlı olarak ortalama **6 ila 12 aylık**ken ilk kızgınlıklarını yaşarlar. Büyük ırklarda bu süre 2 yıla kadar uzayabilir.
- **Bireysel Farklılık:** Yukarıdaki süreler ortalamadır. Her köpeğin siklus uzunluğu ve evre süreleri **ırka, yaşına ve genel sağlık durumuna** bağlı olarak farklılık gösterebilir.
- **Çiftleşme Zamanlaması:** Başarılı bir üretim için, yumurtlamanın tam zamanını belirlemek amacıyla Östrus döneminde **veteriner hekim gözetiminde Progesteron testi** yapılması hayati önem taşır.

ÇİFTLEŞME

Çiftleşme (matting), özellikle Alman Çoban Köpeği gibi safkan ırklarda, yavruların en yüksek genetik potansiyelle doğmasını sağlamak için **bilimsel ve dikkatli bir planlama** gerektiren kritik bir süreçtir.

Alman Çoban Köpeği üretiminde çiftleşme sürecinin adım adım detayları:

1. Hazırlık ve Zamanlama (Progesteron Testi)

Çiftleşmenin başarılı olması için, dişi köpeğin yumurtladığı ve yumurtaların döllenmeye hazır olduğu **en doğru anın** yakalanması gerekir.

- **Zamanlama Zorluğu:** Köpekler, diğer memelilerden farklı olarak, yumurtlamadan hemen sonra döllenmeye hazır değildir. Yumurtaların döllenmeye hazır hale gelmesi için ek birkaç güne ihtiyaç vardır.
- **Progesteron Testi:** Proöstrus döneminde vajinal kanamanın başlamasından itibaren, genellikle 7. günden itibaren, dişi köpekten kan alınarak **Progesteron seviyesi** ölçülür. Bu testler, ovulasyonun ne zaman gerçekleştiğini ve optimum çiftleşme gününü kesin olarak belirler.
  - **Ovulasyon (Yumurtlama):** Progesteron seviyesi $4-10 \text{ ng/ml}$ aralığına ulaştığında gerçekleşir.
  - **Optimum Çiftleşme Zamanı:** Yumurtlamadan yaklaşık **2 ila 4 gün sonra** Progesteron seviyesi $15-25 \text{ ng/ml}$ aralığına ulaştığında gerçekleşir. Bu, genellikle kızgınlığın 10. ila 14. günlerine denk gelir.
- **Vajinal Sitoloji:** Yardımcı bir yöntem olarak vajinal hücrelerin mikroskop altında incelenmesi de doğru zamanlamayı destekleyebilir.

2. Çiftleştirme Alanı ve Süreci

Çiftleşme genellikle dişinin geldiği yerde, erkek köpeğin daha rahat ve güvenli hissettiği bir ortamda yapılır.

- **Ortam:** Sakin, dikkat dağıtıcı unsurlardan uzak, kapalı ve güvenli bir alan seçilmelidir.
- **Tanıma:** Köpeklerin öncelikle sakın bir şekilde birbirlerini koklamalarına ve tanımlarına izin verilir.

- **Kabul:** Dişi, doğru zamanda (Östrus), erkeği koklayacak ve kuyruğunu yana çekerek çiftleşmeye hazır olduğunu gösterecektir.
- **Doğal Çiftleşme:** Erkek, dişiye tırmanır ve penetrasyon gerçekleşir. Deneyimli bir erkeğin yardıma ihtiyacı nadiren olur.

3. Bağlanma (Tie) Evresi

Başarılı bir doğal çiftleşmenin en belirleyici ve kritik aşamasıdır.

- **Bağlanma (Tie):** Penetrasyondan kısa bir süre sonra erkek köpeğin penisindeki soğan şeklindeki anatomik yapı (Bulbus Glandis) şişer ve dişinin vajinal kasları (sfinkterler) kasılarak penisi içeride kilitler. Bu duruma **Bağlanma (Tie)** denir.
- **Süre:** Bağlanma, birkaç dakikadan **45 dakikaya kadar** sürebilir. Bu süre zarfında köpekler genellikle sırtları birbirine dönük bir pozisyon alırlar.
- **Önemi:** Bağlanma, spermin rahim ağzına doğru itilmesi ve dölleme şansının maksimize edilmesi için çok önemlidir. **Bağlanma, çiftleşmenin başarılı olduğunun en güçlü göstergesidir.**
- **Gözetim:** Bu süre zarfında köpekler ayrılmaya çalışılmamalıdır. Paniklemeleri durumunda yaralanmalar oluşabilir. Yalnızca sakinleştirilmeleri ve fiziksel olarak birbirlerine zarar vermemeleri için gözetim altında tutulmaları gerekir.

4. Tekrarlama

Başarılı bir çiftleşme sağlamak ve gebelik şansını artırmak için genellikle:

- **İki Çiftleşme:** En uygun çiftleşme gününden başlayarak, **48 saat (2 gün) aralıkla** toplam iki kez çiftleşme yapılması önerilir.

Bu adımlar, özellikle Alman Çoban Köpeği üretiminde sağlıklı ve başarılı bir gebeliğin önünü açan profesyonel bir yaklaşımın parçasıdır.

Çiftleşme tamamlandıktan sonra, erkek ve dişi köpekler hemen ayrılmalıdır. Erkek köpeğin dişiyle kalması, gebeliğin gidişatına olumlu bir katkı sağlamaz. Aksine, stres veya dişi köpeğin koruma içgüdüleri nedeniyle gerginlik veya kavga riski oluşturur.

Dişinin tüm enerjisini ve odağını yaklaşan gebeliğe ve doğuma vermesi sağlanmalıdır.

GEBELİK DÖNEMİ ve DOĞUM

Alman Çoban Köpeği'nde (ve tüm köpeklerde) gebelik dönemi ortalama 63 gün sürer. Bu süre, son çiftleşme tarihinden itibaren hesaplanır ve 58 ila 68 gün arasında değişiklik gösterebilir.

Alman Çoban Köpeği üretiminde sağlıklı bir gebelik ve doğum için bu dönemde izlenmesi gereken "en ince ayrıntılar" aşağıda aşamalandırılmıştır:

1. Gebeliğin Tespiti ve Onayı

Gebeliğin kesin olarak tespit edilmesi ve doğru takibi için farklı zamanlarda çeşitli veteriner kontrolleri yapılır:

Dönem	Yöntem	Amaç
21-28. Gün	Ultrason	Gebeliği onaylamak ve tahmini yavru sayısını belirlemek. (Kesin yavru sayısı için en iyi yöntem değildir.)
30. Gün Sonrası	Hormon Testleri	Relaksin hormonu testi ile gebelik onaylanır.
45-55. Gün	Röntgen (X-ray)	En doğru yavru sayısını belirlemek. Bu bilgi, doğumda olası bir güçlüğü (dystocia) öngörmek için kritiktir.
Gelişim Boyunca	Palpasyon	Gebeliğin ilk aylarında (3-4. hafta) karın bölgesinde ufak şişlikler hissedilebilir, ancak deneyimli veterinerlere bırakılmalıdır.

2. Beslenme ve Takviyeler (Kritik Dönemler)

İlk 4 hafta, embriyo gelişimi için kritik olsa da, annenin iştahı ve enerji ihtiyacı normal seyreder. Asıl değişiklik son üçte birlik dönemde başlar.

Dönem	Beslenme Kuralı	Detaylar
İlk 4 Hafta (1-28. Gün)	Normal diyet devam eder.	Aşırı beslenme önlenmelidir; kilo alımı sadece gebelik nedeniyle olmalıdır.
Son 5 Hafta (29-63. Gün)	Enerji ve protein artışı başlar.	Kilo artışının başlamasıyla, yüksek kaliteli yavru mamasına geçiş yapılır veya mevcut mamaya ekleme yapılır. Enerji ihtiyacı son haftalarda %30 ila %60 artar.
Son Hafta (56-63. Gün)	Öğün sayısı artırılır.	Rahimde yer kalmadığı için anne tek seferde çok yiyemez. Günlük miktar, daha küçük porsiyonlar halinde 3-4 öğüne bölünmelidir.
Takviyeler	Veteriner onayı şarttır.	Çoğu kaliteli mama gebelik için gerekli tüm besinleri içerir. Kalsiyum takviyeleri genellikle önerilmez çünkü erken takviye, doğum sonrası tehlikeli olabilecek Eklampsi (düşük kalsiyum seviyesi) riskini artırabilir.

3. Bakım ve Egzersiz

Egzersiz: İlk 4-5 hafta normal, hafif tempolu yürüyüşler ve egzersizler sürdürülür. Son haftalarda yorucu aktivitelerden kaçınılmalı, kısa ve sık aralıklarla gezdirilmelidir.

İlaç ve Aşılar: Gebelik süresince doktor onayı olmadan hiçbir ilaç veya aşı kullanılmamalıdır.

Parazit Kontrolü: Gebeliğin sonlarına doğru (genellikle 55. gün civarında) anneyi ve yavruları kurt parazitlerinden korumak için veteriner hekimin onayladığı gebelik dostu bir iç parazit ilacı uygulanır.

4. Doğum Hazırlığı (Son 1-2 Hafta)

Bu, doğumun güvenli ve hijyenik bir ortamda gerçekleşmesi için en kritik hazırlık dönemidir.

Doğum Kutusu (Whelping Box): 50-55. günler arasında, annenin kolayca girip çıkabileceği, etrafı çevrili, yavruların düşmesini engelleyen alçak bariyerli ve kolay temizlenebilir (tercihen plastik veya ahşap) bir kutu hazırlanmalıdır.

Yerleştirme: Kutu, sakin, sıcak, cereyandan uzak ve annenin kendini güvende hissedeceği bir yere (genellikle evin sessiz bir köşesi veya üretim tesisi) yerleştirilir. Annenin kutuya alışması sağlanır.

Malzemeler: Yanında temiz havlular, dezenfektan, iplik (gerekirse kordon bağlamak için), tartı (yavru ağırlıklarını ölçmek için) ve ısıtıcı lamba (yavrular için 25-28°C sıcaklık sağlamak için) hazır bulundurulmalıdır.

Alman Çoban Köpeği gibi büyük ırklar için doğumhane veya doğum kutusu (İngilizce: Whelping Box, Almanca: Wurfbox/Wurflager), annenin rahatlığı, yavruların güvenliği ve hijyen açısından belirli standartlara uygun olmalıdır.

Doğum kutusu, genellikle gebeliğin sonlarına doğru (yaklaşık 50-55. günler) hazırlanmalı ve annenin alışması için o alana yerleştirilmelidir.

5. İşte ideal bir doğumhane/doğum kutusunun en ince ayrıntıları:

Doğum Kutusunun Boyutları ve Yapısı

Doğum kutusu, annenin rahatça uzanabileceği, hareket edebileceği ve emzirirken yavruları ezme riskinin en aza indirildiği genişlikte olmalıdır.

Boyut

İdeal Boyut: Kutunun kenarları, annenin uzanırken tüm vücuduyla temas etmeden, rahatça dönebileceği kadar geniş olmalıdır. Alman Çoban Köpeği için genellikle 120 cm x 120 cm veya 150 cm x 150 cm boyutları uygundur.

Kenar Yüksekliği: Kenarlar, yavruların dışarı tırmanmasını engelleyecek yükseklikte olmalı (yaklaşık 30-45 cm), ancak annenin zahmetsizce girip çıkabileceği bir açıklığa sahip olmalıdır.

Malzeme

Tercih Edilen: Kolayca temizlenebilir, dezenfekte edilebilir ve bakteri barındırmayan malzemeler (örneğin, sert plastik veya kaplanmış/boyanmış pürüzsüz ahşap) tercih edilmelidir.

Zeminin Yüzeyi: Zemin, yavruların hareket etmesine ve annenin kaymamasına yardımcı olacak pürüzsüz ama kaygan olmayan bir yapıya sahip olmalıdır.

Yavru Koruma Çubuğu (Pig Rails/Guard Rails)

Hayati Öneme Sahip: Bu, Alman Çoban Köpeği gibi büyük annelerin yanlışlıkla yavrularını ezmesini engellemek için kutunun iç kenarlarına takılan alçak bir çubuktur.

Yapı: Yerden yaklaşık 7-15 cm yükseklikte ve kenardan içeriye doğru 5-10 cm uzaklıkta sağlam bir şekilde monte edilir. Anne, kutu kenarına uzandığında, bu çubuklar arasında oluşan boşluk yavruların güvenliğini sağlar.

6. Doğumhane Ortamı ve Isı Yönetimi

Yavruların ilk haftalarda kendi vücut ısılarını düzenleyememesi nedeniyle ısıtma, doğumhanenin en kritik unsurudur.

Ortam Sıcaklığı

Doğumhane Sıcaklığı: Doğumhane/odanın genel sıcaklığı sabit 22-25°C olmalıdır.

Kutunun İç Sıcaklığı (Yavru Alanı): Yavruların bulunduğu bölgenin sıcaklığı, ilk hafta boyunca 29.5°C – 32°C aralığında tutulmalıdır.

Isıtma Yöntemleri

Isıtma Lambası: En yaygın ve etkili yöntemdir. Isı lambası, kutunun sadece bir köşesine veya bir kısmına odaklanarak, annenin ve yavruların çok ısındıklarında uzaklaşabilecekleri bir "serin bölge" yaratmalıdır. Lamba, yanık riskini önlemek için güvenli bir mesafede asılmalıdır.

Isıtma Pedi: Su geçirmez, elektrikle çalışan ısıtma pedleri de kullanılabilir, ancak doğrudan temas yanık yapabileceği için havlu veya örtü altına yerleştirilmelidir.

Yer Seçimi

Doğumhane, sessiz, rüzgar akımından (cereyan) uzak, sabit sıcaklıkta ve kolay denetlenebilir bir alanda bulunmalıdır.

7. Hijyen ve Konfor

Altılık Malzemesi

İlk Doğum: Doğum anında ve hemen sonrasında temizliği kolaylaştırmak için altılık olarak gazete kağıtları veya tek kullanımlık, sıvı emici hijyenik pedler (underpad) kullanılabilir.

İlk Hafta: Yüksek emiciliğe sahip ve kaymayan, kolay yıkanabilir ve sık değiştirilebilir kalın havlular veya özel "Whelp Pad" olarak bilinen matlar tercih edilmelidir. Battaniye veya yataklar kullanılmamalıdır, çünkü kırışıklar arasına sıkışan yavru ezilebilir.

Temizlik Rutini

Altılıklar, annenin ve yavruların temizliği için günde birkaç kez değiştirilmelidir. Kirli ve ıslak altılıklar, enfeksiyon ve hipotermi (vücut ısısının düşmesi) riskini artırır.

Anneden Gelen Dışkı/İdrar Yönetimi

Annenin tuvalet ihtiyacı için kolayca dışarı çıkabileceği bir kapı/rampa olmalı ve tuvaletini kutunun dışında yapması teşvik edilmelidir.

8. Doğumun Başlangıcı (60-63. Gün)

Doğumun yaklaştığını gösteren en kesin işaret, anne köpeğin vücut sıcaklığındaki düşüştür.

Sıcaklık Kontrolü: Gebeliğin son haftasında günde iki kez rektal yolla sıcaklık ölçülür. Normal sıcaklık 38.0 civarındadır.

Doğum İlanı: Sıcaklık 37.2 veya altına düştüğünde doğumun sonraki 12-24 saat içinde başlayacağını kesin işaretidir.

Davranış: Anne huzursuzlaşır, kazma davranışları sergiler (yuva yapma içgüdü), iştahı kesilir, titreyebilir ve sık sık nefes alıp vermeye (soluma) başlar. Bu, doğum sancılarının başladığını gösterir.

Doğum başladığında ise, her yavrunun doğumu ve ardından gelen yavru bakım süreci başlar.

Alman Çoban Köpeği'nde doğum süreci, ortalama 63 günlük gebelik sonunda gerçekleşen, titizlikle takip edilmesi gereken üç aşamalı bir olaydır.

Doğum (Parturition), genellikle annenin vücut sıcaklığının düşmesiyle başlar ve tamamlanana kadar ortalama 6 ila 12 saat sürer, ancak ilk kez doğum yapan veya çok sayıda yavrusu olan dişilerde 24 saate kadar uzayabilir.

İşte doğum sürecinin en ince ayrıntıları:

I.Aşama:

Hazırlık ve Kasılmalar (Ortalama 6-12 Saat)

Bu aşama, doğumun en önemli ön belirtilerinin görüldüğü ve annenin yuvayı hazırladığı dönemdir.

Sıcaklık Düşüşü (Doğumun İlanı)

Rektal vücut sıcaklığı, normal 38.0-38.8 aralığından, 37.2 ve altına (genellikle 36.1) düşer. Bu düşüş, genellikle doğumun önümüzdeki 12-24 saat içinde başlayacağını kesin olarak gösterir. Sıcaklık normale döndükten sonra kasılmalar başlar.

Davranışsal Değişiklikler

Huzursuzluk ve Yuva Yapma: Anne köpek huzursuzdur, sürekli yer değiştirir, kutuyu kazır, havluları/örtüleri düzenler ve yuvayı hazırlar (nesting).

İştah Kaybı: Doğumdan 24-48 saat önce iştahı tamamen kesilebilir.

Soluma: Karnın kasılmasıyla birlikte sık ve hızlı nefes alıp verme (soluma) başlar.

Gizlenme: Bazı köpekler, doğum kutusunda bile olsa, karanlık veya gizli bir köşe arama eğilimi gösterebilir.

Rahim Kasılmaları

Bu aşamada rahim kasılmaları başlar ancak karnın kasları henüz kasılmaya başlamadığı için dışarıdan fark edilmeyebilir. Serviks (rahim ağzı) yumuşamaya ve açılmaya başlar.

II. Aşama

Güçlü Karın Kasılmaları

Annenin karın kaslarını kullanarak kuvvetli bir şekilde ıkınmaya (presleme) başladığı görülür. Bu kasılmalar, yavruyu rahimden dışarı itmeye yarar.

Uyarı: Kuvvetli ve görünür ıkınmaların başlamasından itibaren 30 dakikadan fazla süre geçmesine rağmen hala yavru doğmamışsa, bu bir tıkanıklık (Distosi) belirtisi olabilir ve HEMEN veteriner hekime başvurulmalıdır.

Yavrunun Doğumu

Yavruların yaklaşık %60'ı başı önde, %40'ı ise arkası/kuyruğu önde (arka ayaklar önde) pozisyonda doğar. Her iki pozisyon da normal kabul edilir.

Bir yavru doğduktan sonra anne genellikle zarını yırtar, yavruyu temizler ve göbek kordonunu ısırarak koparır.

İnsan Müdahalesi: Eğer anne yorgunluktan veya deneyimsizlikten zarını yırtamazsa, boğulma riskini önlemek için bu zarın birkaç saniye içinde yırtılması ve yavrunun burnunun/ağzının temizlenmesi gerekir. Kordon, göbekten yaklaşık 1-2 cm uzakta bağlanarak dezenfekte edilmiş bir makasla kesilmelidir.

Plasentanın Çıkışı

Her yavruyu takiben bir plasenta (eş) çıkar. Anne genellikle plasentayı yer (içgüdüselidir).

Önemli Kontrol: Üretici, çıkan plasenta sayısının doğan yavru sayısına eşit olduğundan emin olmalıdır. Rahimde kalan plasenta, enfeksiyon ve Metritis (rahim iltihabı) riskini taşır.

Yavrular Arası Aralık

Yavrular arasındaki doğum aralığı 5 dakika ile 2 saat arasında değişebilir.

Uyarı: Eğer bir yavrunun doğumundan sonra 2 saatten fazla süre geçmişse ve anne hala aktif kasılmalar gösteriyorsa, yine tıkanıklık (distosi) riski nedeniyle veteriner hekim aranmalıdır.

III. Aşama:

Doğumun Tamamlanması (İlk 24 Saat)

Bu aşama, tüm yavruların doğduğu ve annenin rahminin dinlenmeye başladığı aşamadır. Tüm yavrular doğduktan sonra anne sakinleşir, huzursuzluk ve kasılmalar durur.

Vajinal Akıntı: Doğumu takip eden günlerde koyu yeşil/siyah bir akıntı olan loşi görülmesi normaldir (Plasentanın çıktığı yerden kalan kalıntılar). Bu akıntı, birkaç hafta sürebilir. Ancak akıntı kötü kokulu veya ateşle birlikte ise enfeksiyon belirtisi olabilir.

Yavru Bakımı: Yavruların hemen emzirilmesi sağlanır. İlk 24 saatte aldıkları Kolostrum (ilk süt) bağışıklık sistemleri için hayati önem taşır.

Veteriner Kontrolü: Doğumun tamamlandığından emin olmak ve rahimde yavru veya plasenta kalıp kalmadığını kontrol etmek için doğum sonrası 12-24 saat içinde bir veteriner kontrolü şiddetle tavsiye edilir.

Distosi (Zor Doğum) Belirtileri – Acil Durumlar

Aşağıdaki durumların herhangi birinde derhal veteriner hekimle iletişime geçilmelidir:

- 30 dakikadan uzun süre kuvvetli ve görünür kasılmalar olmasına rağmen yavru doğmaması.
- Yavru doğumundan sonra 2 saatten uzun süre geçmesine rağmen yeni yavru gelmemesi.
- Doğumdan önce veya doğum sırasında koyu yeşil/siyah akıntı gelmesi (plasantanın ayrıldığını gösterir) ve 15-30 dakika içinde yavrunun doğmaması.
- Annenin ateşinin yükselmesi (enfeksiyon belirtisi).
- Annenin aşırı kanaması veya şiddetli ağrı belirtileri göstermesi.

DOĞUM SONRASI YAPILACAKLAR

Doğum sonrası dönem, hem anne köpeğin sağlığına kavuşması hem de yavruların hayatta kalması ve sağlıklı gelişimi için en kritik aşamadır. Bu döneme Postpartum Dönem (Doğum Sonrası) denir ve titizlikle yönetilmelidir.

İşte Alman Çoban Köpeği'nde doğum sonrası yapılması gerekenler, anne ve yavrular olmak üzere iki ana başlıkta özetlenmiştir:

1. Anne Köpek İçin Doğum Sonrası Bakım (Puerperium)

Veteriner Kontrolü ve Takibi

Doğum Sonrası Muayene: Doğumun tamamlanmasından sonraki ilk 12 ila 24 saat içinde veteriner hekim tarafından muayene yapılması hayati önem taşır.

Amaç: Rahimde kalmış plasenta, yavru veya yırtık olup olmadığını kontrol etmek.

İlaç: Gerekirse, rahmin temizlenmesine yardımcı olmak ve kanamayı kontrol etmek için Oksitosin gibi rahim kasılmasını sağlayan ilaçlar uygulanabilir.

Vajinal Akıntı (Loşi): Doğumu takip eden 3 haftaya kadar, koyu kırmızı, yeşilimsi veya kahverengi bir akıntı (loşi) gelmesi normaldir.

Tehlike Sinyali: Eğer akıntı kötü kokulu, sarı-beyaz (irinli) ise veya anne de yüksek ateş varsa, bu durum Metritis (rahim enfeksiyonu) işaretidir ve acil tedavi gerektirir.

Beslenme ve Hidrasyon (Laktasyon Dönemi)

Enerji İhtiyacı: Anne, yavruları emzirdiği (laktasyon) dönemde muazzam bir enerji harcar. Bu dönemde annenin enerji ihtiyacı normalin 3 ila 4 katına kadar çıkabilir.

Yüksek Kaliteli Mama: Anneye mutlaka yüksek kaliteli, yüksek enerjili ve protein içeriği zengin Yavru Maması verilmeye devam edilmelidir.

Sık ve Serbest Beslenme: Anneye gün boyunca serbestçe ulaşabileceği kuru mama ve özellikle ilk haftalarda nemli veya sulu yiyecekler (konserve mama, haşlanmış et suyu vb.) sunulmalıdır.

Su: Dehidrasyonu önlemek ve süt üretimini desteklemek için her zaman bol ve temiz suya erişimi olmalıdır.

Eklampsi (Süt Humması) Riski

Tanım: Doğumdan sonraki ilk 1-3 hafta içinde annede kalsiyum seviyesinin hızla düşmesiyle ortaya çıkan hayati tehlikesi olan bir durumdur.

Belirtiler: Kas seğirmeleri, titreme, huzursuzluk, yürüme zorluğu ve nöbetler.

Müdahale: Bu belirtiler görülürse acil olarak veteriner hekime başvurulmalıdır. Önlem olarak, gebelik ve laktasyon süresince, veteriner önermedikçe kalsiyum takviyesi yapılmamalıdır.

2. Yavrular İçin Doğum Sonrası Bakım (Neonatal Dönem)

Isı Yönetimi (En Önemlisi)

Hipotermi Riski: Yeni doğan yavrular kendi vücut ısılarını düzenleyemezler. Vücut ısısı 34 C altına düşerse, emme refleksi durur ve hızla ölebilirler.

Doğum Kutusu Sıcaklığı: Doğum kutusu aşağıdaki sıcaklıklarda tutulmalıdır:

1. Hafta: 29 - 30 C

2-3. Hafta: 26 – 28 C

4. Hafta Sonrası: 22 – 23 C

Isıtma Yöntemi: Isıtıcı lamba (kızılötesi), ısıtma yastığı (doğrudan teması engellenmeli) veya sıcak su şişeleri kullanılabilir.

Beslenme (Emzirme ve Kolostrum)

Kolostrum: Yavruların yaşamının ilk 12 ila 24 saati içinde anne sütüyle gelen ve yüksek antikor içeren Kolostrum'u (ilk süt) almaları, bağışıklık kazanmaları için kesinlikle zorunludur.

Kilo Takibi: Yavrular doğduktan sonra ve sonraki günlerde günde en az iki kez tartılmalıdır.

Normal Gelişim: Yavrular ilk 24 saat içinde doğum ağırlıklarını korumalı, sonrasında ise her gün doğum ağırlıklarının %5 ila %10'u kadar kilo almalıdır.

Uyarı: Kilo kaybeden veya kilo alımı duran yavrular, anne sütü alamıyor veya hasta olabilir; hemen veteriner hekime başvurulmalıdır.

3. Hijyen ve Barınma

Doğum Kutusu Temizliği: Yuvadaki altlık (havlu, battaniye) günde birkaç kez değiştirilerek hijyen sağlanmalıdır. Nemli ve kirli altlıklar soğumaya ve enfeksiyona neden olur.

Göz ve Göbek Bakımı: Göbek kordonu kuru tutulmalı, enfeksiyon belirtisi (kızarıklık, şişlik) varsa iyot solüsyonu ile temizlenmelidir. Gözler ve kulaklar 10-14 gün kapalı kalır.

4. Parazit Kontrolü ve Aşılama

İç Parazit: Yavrular, iç parazit (kurt) döngüsünün kırılması için, genellikle 2 haftalık itibarıyla veteriner onayıyla parazit ilaçları ile tedavi edilmeye başlanır ve bu işlem düzenli aralıklarla tekrarlanır.

Aşılama: İlk temel aşılar (Gençlik Hastalığı, Parvovirüs vb.) genellikle 6 ila 8 haftalık olduklarında başlar.

5. Beslenme:

Doğum sonrası anne ve yavru beslenmesi, özellikle Alman Çoban Köpekleri gibi büyük ve kalabalık batin doğuran ırklarda, yavruların sağlıklı gelişimi ve annenin iyileşmesi için kritik öneme sahiptir. Bu dönem, annenin laktasyon (süt verme) dönemi ve yavruların süttten kesilme dönemini kapsar.

I. Anne Köpek Beslenmesi (Laktasyon Dönemi)

Doğum sonrası annenin beslenme ihtiyacı, bir köpeğin hayatındaki en yüksek enerji talebinin olduğu dönemdir. Bu dönemde amaç, annenin vücut rezervlerini korurken yeterli süt üretimi sağlamaktır.

Enerji ve Besin İhtiyacı

Enerji Artışı: Laktasyonun en yoğun olduğu 3. ve 4. haftalarında annenin enerji ihtiyacı, normal bakım ihtiyacının 3 ila 4 katına kadar çıkabilir.

Protein ve Yağ: Yüksek protein ve yağ içeriğine sahip besinler tercih edilmelidir. Protein, süt üretimi ve annenin kas kütlesi için; yağ ise yoğun enerji sağlamak için önemlidir.

Mama Seçimi: Bu yüksek talebi karşılamak için, genellikle kolay sindirilebilen, kalori ve besin değeri yüksek kaliteli bir yavru maması (Puppy Food) kullanılmaya devam edilir.

Besleme Sıklığı ve Miktarı

Serbest Beslenme (Ad-Libitum): Mümkünse anneye serbest erişimli (istediği zaman yiyebileceği) mama sunulmalıdır.

Sık Öğünler: Tek seferde büyük miktarlar yemek zor olabileceği için, günlük mama miktarı küçük porsiyonlar halinde 3-4 öğüne bölünmelidir.

Hidrasyon: Süt üretiminin büyük bir kısmı sudan oluşur. Annenin dehidrasyonunu (sıvı kaybını) önlemek ve süt akışını desteklemek için her zaman bol ve temiz suya erişimi olmalıdır. Bazı üreticiler, su alımını teşvik etmek için mamayı hafifçe ıslatılmış veya konserve mamayla karıştırılmış olarak sunar.

Takviyelerden Kaçınma

Kalsiyum: Daha önce de belirtildiği gibi, laktasyon sırasında kalsiyum takviyesi, Eklampsi (Süt Humması) riskini artırır. Dengeli ve kaliteli yavru maması, yeterli kalsiyum sağlar. Takviye ancak ve ancak veteriner hekimin kesin talimatıyla ve kontrolü altında yapılmalıdır.

II. Yavru Köpek Beslenmesi (Doğumdan Süttten Kesilmeye)

Yavru beslenmesi, tamamen annenin sütüne bağımlılıkla başlar ve yavaşça katı mamaya geçişle devam eder.

0-4 Hafta: Sadece Anne Sütü

Kolostrum (İlk Süt): Yaşamın ilk 12-24 saatinde yavrunun alması gereken, yüksek antikor içerikli hayati sıvıdır.

Anne Sütü: Yavrular bu dönemde tüm besin ve sıvı ihtiyaçlarını anne sütünden karşılar.

Tartım: Yavrular, yeterli besin aldıklarından emin olmak için günde en az iki kez tartılmalı ve düzenli kilo alımı takip edilmelidir. (Kilo alımında duraksama veya kayıp acil durumdur.)

Yapay Besleme (Zorunlu Hallerde): Eğer anne sütü yetersizse veya anne emziremiyorsa, veteriner hekim gözetiminde kedi/köpekler için özel olarak formüle edilmiş süt ikameleri kullanılmalıdır. İnek sütü asla kullanılmamalıdır, çünkü köpek yavrularının sindiremediği laktoz içerir.

3-4 Hafta: Sütten Kesilmeye Başlama (Weaning)

Bu dönem, yavruların yavaşça katı mamaya geçiş yaptığı ve annenin memelerindeki yükün hafifletilmeye başlandığı dönemdir.

Püre Mamalar: Yavrulara, sütten kesilme mamaları (weaning formula) veya yüksek kaliteli yavru maması (kuru) ile özel süt ikamesi veya ılık su karıştırılarak hazırlanmış bir mama lapası (püre) sunulur.

Sunum: Bu püre, kolay ulaşabilecekleri ve rahatça yalayabilecekleri sığ bir kaptan verilmelidir. Başlangıçta oynamaları ve etrafa saçmaları normaldir.

Sıklık: Günde 3-4 kez küçük miktarlarda başlanmalıdır.

5-8 Hafta: Sütten Kesilme

Kıvam Değişimi: Mamadaki sıvı miktarı yavaş yavaş azaltılarak pürenin kıvamı koyulaştırılır ve kuru mamaya geçiş hızlandırılır.

Emzirme Azaltma: Anne, emzirme sürelerini doğal olarak azaltmaya başlar. Üretici de bu süreçte anneyi yavrularından kısa süreliğine ayırarak yavruların daha çok mamaya yönelmesini teşvik edebilir.

8. Hafta: Yavrular genellikle 8. haftada tamamen kuru mamaya geçmiş ve sütten kesilmiş olurlar. Bu dönemde yeni sahiplerine gitmeye hazırdırlar.

8. Hafta Sonrası

Yavrular artık günde 3 öğün kuru yavru maması (Alman Çoban Köpeği gibi büyük ırklar için büyük ırk yavru maması tercih edilebilir) ile beslenmelidir.

patirakya.com.tr

6. Aşı Takvimi

Yaş (Hafta)	Uygulama Türü	Aşı/Tedavi Adı	Açıklama
2. Hafta	İç Parazit	İlk İç Parazit İlacı	Parazit döngüsünü kırmak için başlanır.
4. Hafta	İç Parazit	İç Parazit İlacı (2. Doz)	2 haftalık aralıklarla düzenli uygulama sürdürülür.
6. Hafta	Aşı	Parvovirüs (Erken Başlangıç)	Parvovirüs yüksek riskli bölgelerde erken başlanabilir.
6-8. Hafta	Aşı	Karma Aşı (1. Doz)	Gençlik Hastalığı (Distemper), Parvovirüs, Parainfluenza, Adenovirüs-1 (Hepatit), Adenovirüs-2'yi kapsar.
8. Hafta	İç/Dış Parazit	İç ve Dış Parazit (3. Doz)	Kilo artışına göre doz ayarlanır.
9-10. Hafta	Aşı	Korona Virüs Aşısı (1. Doz)	İsteğe bağlı, veteriner tavsiyesine göre.
10-11. Hafta	Aşı	Karma Aşı (2. Doz)	1. dozdan 3 hafta sonra pekiştirme dozu.
12. Hafta	Aşı	Kuduz Aşısı	Kuduz yasal olarak zorunlu olan tek aşıdır.
12-13. Hafta	Aşı	Lyme Aşısı / Bordetella (Barınak Öksürüğü)	Yaşam tarzı (dışarıda vakit geçirme, kalabalık ortamlar) ve bölgesel risklere göre yapılır.
14-16. Hafta	Aşı	Karma Aşı (3. Doz)	En son pekiştirme dozu. Bu, anneden gelen antikorların aşının etkisini kesin olarak engellemediğinden emin olmak için önemlidir.
4. Aydan Sonra	İç/Dış Parazit	Düzenli Parazit Kontrolü	İç parazit her 3 ayda bir, dış parazit ise aylık/mevsime uygun olarak uygulanır.

Önemli Notlar:

- **Sokak Teması:** Yavru köpekler, Karma Aşı serisi tamamlanana kadar (yaklaşık 16 hafta) parklar, köpek eğitim alanları ve köpek popülasyonunun yüksek olduğu yerlerden uzak tutulmalıdır.
- **Sağlık Karnesi:** Tüm aşılar ve parazit tedavileri, tarihleri ve seri numaralarıyla birlikte köpeğin sağlık karnesine (aşı karnesi) eksiksiz olarak işlenmelidir.
- **Yıllık Tekrar:** Yavruluk dönemi aşıları bittikten sonra, Karma ve Kuduz aşıları dahil olmak üzere tüm aşılar **yılda bir kez** tekrarlanmalıdır.

patirakya.com.tr

ANNE-BABANIN YAVRULARA YAKLAŞIMI

Annelerin Yavrulara Yaklaşımı

Annenin (damızlık dışının) doğan yavrulara yaklaşımı, içgüdüsel ve hormonal olarak yönlendirilen hayati bir süreçtir ve sağlıklı bir batının yetiştirilmesinde merkezi bir rol oynar. Alman Çoban Köpekleri, genellikle güçlü annelik içgüdülerine sahip olmalarıyla bilinirler.

İşte annenin doğan yavrulara yaklaşımının aşamaları ve detayları:

1. İlk Temas ve Temizleme (Doğum Anı)

Doğum gerçekleştikten hemen sonra annenin içgüdüsel olarak yaptığı ilk eylemler şunlardır:

Zarı Yırtma: Yavru, amniyotik kese (zar) içinde doğar. Anne, yavrunun nefes almasını sağlamak için bu zarı hızla yırtar. (Eğer yapmazsa üreticinin hemen müdahalesi gerekir.)

Göbek Kordonu: Kordonu yaklaşık 1-2 cm uzakta ısırarak koparır. Bu, aynı zamanda kordon damarlarını sıkıştırarak kanamayı durdurur.

Yoğun Yalama: Annenin yavruyu agresif bir şekilde yalaması (ovuşturması), onu temizler, kurutur ve en önemlisi dolaşım sistemini ve nefes almasını uyarır. Yalama, yavrunun hayatta kalması için kritik bir eylemdir.

Plasenta Tüketimi: Her yavruyu takip eden plasentayı (eş) genellikle tüketir. Bu, doğal bir içgüdü olup, vücuduna doğum sonrası için gerekli hormonları ve besinleri sağlar, ancak aşırı miktarda tüketim ishal veya kusmaya yol açabilir.

2. Bağlanma ve Koruma (İlk Haftalar)

Doğum sonrası ilk haftalar, bağlanma (bonding) ve koruma içgüdüünün en yüksek olduğu zamandır.

Kolostrum (İlk Süt): Anne, yavruların doğar doğmaz emmesini teşvik eder. İlk 24 saatte gelen kolostrum, yavruların bağışıklık sistemini güçlendirdiği için hayati önem taşır.

Sürekli Yakınlık: Anne, ilk 1-2 hafta doğum kutusundan neredeyse hiç ayrılmaz. Yavrularına sürekli olarak memelerini sunar, onları sıcak tutar ve yalamaya devam eder.

Hijyen ve Stimülasyon: Yavrular, yaklaşık 3 haftalık olana kadar kendi başlarına tuvaletlerini yapamazlar. Anne, yavruların karın ve genital bölgelerini yalayarak onların idrar ve dışkı yapmalarını sağlar ve ortamı temiz tutar.

Koruma (Maternal Agresyon): Yüksek hormonal seviyeler nedeniyle, anne yavrularına karşı son derece korumacı (agresif) olabilir. Bu, yabancılara, bazen evin diğer hayvanlarına, hatta tanımadığı insanlara karşı bile geçerlidir. Üretici, bu dönemde sadece annenin güvendiği kişilerin yavrularla temas etmesine izin vermelidir.

3. Emzirme ve Isı Yönetimi

Sıcaklık: Anne, vücut ısısıyla yavrularını soğuktan korur. Yavrular kendi ısılarını düzenleyemediği için annenin sürekli varlığı önemlidir. Anne yanlarına uzanarak veya onları altında tutarak sıcak kalmalarını sağlar.

Emzirme: Süt akışı, yavruların emmesiyle tetiklenir. Anne, yavruların huzursuzlandığını veya acıktığını hissederek onlara düzenli aralıklarla memelerini sunar.

4. Yavruların Büyümesiyle Değişen Yaklaşım

Yavrular 3. haftadan sonra büyüdükçe annenin tavrı değişmeye başlar:

Sosyalizasyon Başlangıcı: Yavrular yürümeye ve çevreyi keşfetmeye başladığında, anne onlarla oynamaya veya sosyal etkileşim kurmaya başlar. Bu, yavruların sosyal becerilerini öğrenmelerine yardımcı olur.

Sütten Kesilmeye Yönlendirme: Yavrular keskin dişleriyle anneyi rahatsız etmeye başladığında, anne doğal olarak emzirme sürelerini azaltır. Doğum kutusundan daha sık ayrılmaya başlar ve yavruları kendi başlarına beslenmeye ve keşfetmeye teşvik eder.

Disiplin: Anne, 3-6. haftalar arasında yavrulara ilk disiplin derslerini verir. Çok sert oynayan veya kavgacı olan yavrulara karşı hafif homurdanma veya itme gibi uyarılar yaparak onlara sınırları öğretir. Bu, sağlıklı bir karakter gelişimi için önemlidir.

Özetle, annenin doğan yavrulara yaklaşımı, ilk günlerde yoğun bakım ve koruma üzerinedir, ilerleyen haftalarda ise yavruların bağımsızlaşmasını ve sosyalleşmesini teşvik eden disiplinli bir öğretmen rolüne dönüşür.

Babaların Yavrulara Yaklaşımı

Çoğu erkek köpek, doğada dişilerin yaptığı gibi doğrudan yavrulara annelik yapma veya onları eğitime rolünü üstlenmez. Yavrulara yaklaşımları genellikle üç ana kategoriye ayrılır:

1. İlgisiz veya Kayıtsız (En Yaygın Durum)

Açıklama: Üretim ortamında yetiştirilen safkan erkek köpeklerin çoğu, yavrulara karşı nötr veya kayıtsız bir tavır sergiler. Yavrularla bir annenin sahip olduğu gibi bir bağ kurmazlar.

Davranış: Yavruların varlığını fark edebilir, koklayabilirler, ancak aktif olarak onlarla ilgilenmez veya onları korumaya çalışmazlar. Genellikle dişi ve yavruların bulunduğu alandan uzak tutulurlar.

2. Dost Canlısı ve Toleranslı

Açıklama: Bazı iyi huylu, sinir sistemi sağlam ve sosyal erkekler, yavrulara karşı şefkatli ve meraklı olabilirler.

Davranış: Bu köpekler, anne izin verirse yavruları koklayabilir, yalayabilir ve onlarla kısa süreli, nazik etkileşimlere girebilirler. Bu, yavruların sosyalleşmesine dolaylı olarak yardımcı olabilir, ancak anne koruma içgüdüğü nedeniyle yine de dikkatli olunmalıdır.

3. Agresif veya Tehlikeli (En Riskli Durum)

Açıklama: Nadiren de olsa, bazı erkek köpekler yeni doğan yavruları, özellikle de onların kokularını, bir tehdit veya yabancı bir unsur olarak algılayabilir.

Davranış: Bu durum, özellikle anne yeni doğum yapmışken ve koruma içgüdüğü en yüksek seviyedeysen, babanın yavrulara veya anneye karşı saldırgan davranmasına yol açabilir. Bu nedenle, yavruların ve annenin güvenliği için kesinlikle ayrı tutulmaları gerekir.

Güvenlik ve Üretim Stratejisi (Profesyonel Yaklaşım)

Profesyonel Alman Çoban Köpeği üretimi, genellikle baba köpeği doğumdan sonra yavrularla fiziksel olarak ayırmayı gerektirir.

Fiziksel Ayrılık (Kesin Kural)

Neden: En yaygın kural, baba köpeğin yavruların bulunduğu alana erişiminin olmamasıdır.

Koruma: Anne, doğum sonrası hormonlarının etkisiyle yavrularını aşırı koruma altına alabilir ve babayı bir tehdit olarak görüp saldırabilir.

Güvenlik: Baba, yavrulara istemeden zarar verebilir veya onları ısırarak yaralayabilir.

Hijyen: Anne ve yavruların bulunduğu ortamın hijyenik kalması esastır; erkek köpeğin buraya girmesi hijyen riskini artırır.

Sosyalleştirme Rolü (Dolaylı Etki)

Baba köpek, yavruların süten kesilmesinden sonra (yaklaşık 8. haftadan sonra) yavruların sosyalleşmesine dolaylı olarak yardımcı olabilir.

Birlikte Tanışma: Üretici, yavrular katı mamaya geçtikten ve daha hareketli hale geldikten sonra, babayı yavrularla denetimli ve kısa süreli bir şekilde (genellikle tel örgü veya bariyer arkasından) tanıştırebilir. Bu, yavruların farklı yetişkin köpeklerle etkileşime girme becerilerini geliştirir.

Özetle, doğum sonrası Alman Çoban Köpeği üretiminde, annenin ve yavruların güvenliği her şeyden önce geldiği için, baba köpek genellikle yavrularından izole edilir.

DOĞUMDAN SONRA YAVRULARLA TEMAS

Doğan Alman Çoban Köpeği yavrularına dokunmak, hem hijyen hem de annenin psikolojisi açısından son derece dikkatli ve kurallara uygun yapılması gereken hassas bir konudur.

İşte yavrulara ne zaman, nasıl ve hangi amaçlarla dokunulması gerektiği ile ilgili en ince ayrıntılar:

Yavrulara Ne Zaman Dokunulur? (Zorunlu Müdahaleler)

İlk günlerde, yavrulara dokunmanın temel amacı, hayatta kalmalarını sağlamak ve sağlıklarını kontrol etmektir.

1. Acil Durumlar (Doğum Anı)

Temizleme: Anne yorgunluktan veya deneyimsizlikten yavrunun üzerindeki zarı yırtamazsa veya yavruyu yalayarak uyaramazsa, insan tarafından hemen müdahale edilip temizlenmelidir.

Kordon Kesimi: Göbek kordonu anne tarafından koparılmamışsa, dezenfekte edilmiş aletlerle kesilmelidir.

2. Kilo ve Sağlık Kontrolü

Tartım: Yavrular, yeterli süt aldıklarından emin olmak için günde en az iki kez tartılmalıdır. Bu, kısa süreli ve nazik bir dokunma gerektirir. Tartım sırasında ellerin temiz ve ılık olması şarttır.

Bireysel Kontrol: Yavrularda hipotermi, emme refleksinin zayıflığı, göbek enfeksiyonu gibi sorunları kontrol etmek için dokunulabilir.

3. Kimliklendirme

Yavrulara ayırt edici renkli tasma veya kurdele takılırken dokunulur.

İlk Hafta: Dokunmaktan Kaçınma Kuralı

Mümkün olduğunca, doğumdan sonraki ilk hafta zorunlu durumlar haricinde yavrulara dokunmaktan kaçınılmalıdır.

1. Annenin Güveni ve Stresi

Anne, yüksek hormonal seviyeler nedeniyle bu dönemde aşırı korumacıdır. Yabancı bir koku veya fazla müdahale, annenin strese girmesine, yavruları taşıyıp saklamasına veya onlara karşı agresifleşmesine neden olabilir.

Koku Bulaştırmama: Yavrulara dokunmadan önce ellerinizi iyice yıkayın ve mümkünse parfümsüz sabun kullanın. Yabancı kokular annenin huzursuz olmasına yol açabilir.

2. Hijyen ve Hastalık Riski

Yavru bağışıklık sistemi henüz gelişmediği için, insan eliyle taşınabilecek her türlü bakteri ve virüs onlar için hayati tehlike taşır. Doğum kutusuna giren herkesin kesinlikle hijyen kurallarına uyması gerekir.

Sosyalleştirme Amaçlı Dokunma (3. Haftadan Sonra)

Yavrular 3. haftadan sonra yürümeye ve çevreyi algılamaya başladıklarında, kontrollü ve amaçlı dokunma başlamalıdır. Bu, yavruların insanlara alışması ve psikolojik gelişimleri için önemlidir.

3. Hafta (Duyuların Açılması)

Yavrular görmeye ve duymaya başlar. Bu dönemde yavrular, kısa süreli ve nazikçe elle tutulabilir, okşanabilir.

Amaç: İnsanın varlığına ve kokusuna alışmak.

4-7. Haftalar (Kritik Sosyalleşme Dönemi)

Yavrular artık uyanık kalma süresi uzar ve insanlarla etkileşime hazırdırlar.

Çeşitli Dokunuşlar: Bu dönemde yavrulara farklı insanlar (çocuklar, yaşlılar) tarafından, farklı şekillerde (kaldırma, kucağa alma, kulaklarını elleme, ayaklarını tutma) dokunulması, ileride uysal ve sağlam karakterli köpekler olmaları için hayati önem taşır.

Kontrol: Bu etkileşimler her zaman annemin izniyle ve gözlem altında yapılmalıdır. Anne huzursuzlanırsa veya yavrular strese girerse hemen sonlandırılmalıdır.

Özetle Dokunma Kuralları:

Her Zaman İhtiyaç Odaklı: İlk haftada yalnızca tartım, kontrol veya acil müdahale için dokunun.

Sakin Olun: Aceleci ve ani hareketlerden kaçının, bu anneyi tedirgin eder.

Hijyene Dikkat Edin: Her dokunuş öncesi ellerinizi yıkayın, eldiven kullanmak en güvenli yöntemdir.

Annenin İznini Alın: Asla anneyi zorlamayın veya onu yavrularından izinsiz ayırmayın.

BİR SONRAKİ ÇİFTLEŞME DÖNEMİ

Doğumdan (Parturition) sonra bir dişi Alman Çoban Köpeği'nin yeniden çiftleşmeye hazır olması, üreme döngüsünün tamamen yenilenmesine bağlıdır.

Kızgınlık (Östrus) döngüsü tamamlanmadan ve vücut tam olarak toparlanmadan yeniden çiftleşme yapılmaz.

Doğum Sonrası Yeniden Çiftleşme Zamanı

Dişi köpekler, bir batın doğurduktan sonra yeniden kızgınlığa girmek ve potansiyel olarak yeniden çiftleşmek için aşağıdaki süreleri beklemek zorundadır:

1. Fiziksel ve Hormonal İyileşme

Doğum yapan bir dişi, vücudunun (özellikle rahminin) tamamen iyileşmesi ve hormonal dengesinin normale dönmesi için en az 4 ila 6 ay süren bir dinlenme evresine (Anöstrus) ihtiyaç duyar.

Bu süre, laktasyonun (süt verme) bitimini ve rahmin eski boyutuna dönmesini (involusyon) kapsar.

2. İki Kızgınlık Arasındaki Aralık

Alman Çoban Köpekleri, çoğu ırk gibi, genellikle 6 ila 12 ayda bir kızgınlığa girerler.

Doğum, bu döngüyü yeniden başlattığı için, yeniden çiftleşme yapılabilmesi için bir sonraki doğal kızgınlığın beklenmesi gerekir. Bu da genellikle doğumdan 6 ila 12 ay sonraki döneme denk gelir.

Profesyonel Üretim Tavsiyesi (Etik Kural)

Profesyonel ve etik üretim standartlarında, dişi köpeğin sağlığı her şeyin önündedir.

Yıllık Kural: Çoğu ırk derneği ve etik üretici, dişi bir köpeğin bir yılda en fazla bir kez batın doğurmasını veya art arda iki kızgınlık döneminde çiftleştirilmemesini tavsiye eder.

Optimal Zamanlama: En sağlıklı ve en sorumlu yaklaşım, dişi köpeğin doğumundan sonraki ilk kızgınlığını atlayıp, ikinci kızgınlık döneminde (yani doğumdan yaklaşık 18-24 ay sonra) yeniden çiftleşme yapmaktır. Bu, annenin vücut rezervlerini tamamen yenilemesine ve yavrularına kaliteli süt verebilmek için yeterli zaman tanır.

Özetle, doğumdan sonra yeniden çiftleşme için en erken süre, bir sonraki kızgınlık dönemi olan 6 ila 12 ay arasındır, ancak etik ve sağlık açısından doğru olanı bu ilk kızgınlığı atlamaktır.

KAYNAK: Alman çoban köpeği üretimine ilişkin yer alan bu bilgilerin derlenmesinde yapay zeka programlarından faydalanılmış olup ön bilgi amaçlı olarak burada paylaşılmıştır. Üretim faaliyetlerine başlamadan önce uzman kişi veya kurumlardan yardım alınması tavsiye edilir.

Derleyen
Erhan SOLAK
patirakya.com.tr

patirakya.com.tr